

Специфики на дигиталната публична дипломация

Калин Калинов

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Имейл: kkalinov@uni-sofia.bg

Абстракт: Дигиталната публична дипломация е с нарастващо значение през последните години поради редица фактори. Основните сред тях са бързото развитие на технологиите и възходът на социалните мрежи. В резултат на това практиците от сферата и институциите, за които работят, са изправени пред редица нови предизвикателства, но и възможности. Процесът е от особено значение за организациите, които срещат затруднения с управлението на своя имидж и преди дигитализацията на полето. Разработката е един от първите опити да се представи полето на дигиталната дипломация в публикация на български език. Целта е да се направи теоретичен обзор, който да послужи като основа за бъдещи емпирични изследвания в сферата. В рамките на публикацията са очертани няколко ключови направления, върху които дигитализацията на публичната дипломация е оказала сериозно влияние, включително скоростта на комуникационния поток, разрушаването на йерархичния комуникационен модел, промените във властовите конфигурации и флуидната концепция за външни и вътрешни аудитории.

Ключови думи: публична дипломация, дигитална дипломация, теоретичен обзор, дигитална публична дипломация, дигитализация, специфики.

Specifics of Digital Public Diplomacy

Kalin Kalinov

Sofia University “St. Kliment Ohridski”

E-mail: kkalinov@uni-sofia.bg

Abstract: Digital diplomacy is a phenomenon of growing influence in recent years due to a number of reasons, including the fast technological advancements and the rise of social networking. As a result of this process, diplomacy practitioners and their institutions are presented with a new range of opportunities and challenges. This process is particularly crucial to large multinational organizations that were experiencing difficulties in coordinating their public diplomacy efforts even in the “pre-digital” age. The article is an attempt to describe the field of digital diplomacy in Bulgarian. The aim is to present a theoretical review, which could serve as a basis for future empirical studies in the area. Several key tendencies are outlined within the pub-

lication, including the increasing speed of the communication flow, the destruction of the hierarchical communication model, the changes in the power configurations and the fluid concept of external and internal audiences.

Keywords: public diplomacy, digital diplomacy, theoretical review, digital public diplomacy, digitalization, specifics

Увод

Дигиталната публична дипломация е феномен с нарастващо влияние през последните години. Това е резултат от множество причини, но основните сред тях са бързото развитие на технологиите и нарастващото значение на социалните мрежи в нашето ежедневие. Като резултат от този процес, практики от сферата и институциите, за които работят, са изправени пред редица нови възможности и предизвикателства. Дебатите в полето променят фокуса си към ефективност и методологии за акуратно измерване на обхвата. Процесът е от особена важност за големи структури в сферата на публичната дипломация, които са се затруднявали в координирането на публичната си дипломация дори преди дигитализирането ѝ. Сред основните аспекти, които провокират интереса на изследователите, е приложението на социалните мрежи в традиционната дипломатическа практика. Редица публикации акцентират именно върху „нарастващото им влияние в управлението на дипломатическите отношения“. [1]

Трудно можем да надценим влиянието, което дигиталните технологии имат върху съвременния свят. Това важи в пълна степен и за полето на публичната дипломация. Дигитализацията на сферата помага да забележим интересни тенденции. Така например профилът на Барак Обама в популярната социална мрежа Twitter има близо 8 пъти повече последователи от този на папата. Това е един от множество ясни индикатори, че интересът към дигиталната дипломация не остава капсулиран само сред експертите и практиците, но е част от съвременната масова култура, което несъмнено води след себе си и значими обществени промени.

Има изследователи, според които развитията в сферата на публичната дипломация не са нещо нехарактерно. Те твърдят, че феноменът „отговаря на промени в международната и националната среда, в основните центрове на авторитет, конкретно държавите, и в характера на обществата у нас и по света“. [2] Въпреки това внимателното проследяване на тези процеси може да бъде от полза в тяхното концептуализиране за практики и теоретици, а евентуални достижения на практико-приложната наука биха подобрили съвременната дипломатическа практика.

Методология

В методологически план настоящото изследване е базирано основно на кабинетно проучване (*desk research*). То следва да бъде разглеждано като проучвателно в своя характер. Липсата на публикации на български език по отношение на изследвания феномен не предполага стартиране на мащабни емпирични разработки преди поне общо очертаване на теоретичната рамка. Именно в това се изразява и основният принос на настоящата статия.

Целта на изследването е да запълни една празнина в публикациите по темата в България. По този начин освен очертаване на теоретичните основи на разглежданото поле, могат да бъдат представени и конкретни направления за последващи емпирични изследвания. Настоящият текст може да бъде от полза за бъдещи изследвания в полето на дигиталната публична дипломация.

Дефиниране на дигиталната публична дипломация

Всяко значимо теоретично изследване на дадена област следва да започне с ясно очертаване на използвания понятиен апарат. Това е още по-важно, когато публикациите по темата не дават ясно определение за разглежданото явление. Самата фраза „дигитална публична дипломация“ не води до крайно противопоставяне между различните изследователи. Дори може да се каже, че за разлика от други термини от областта понятието има сравнително консистентен прочит в различните публикации. Въпреки това има известни разлики между определенията на отделните изследователи, които си заслужават да бъдат отбелязани.

Сотириу сравнява дигиталната публична дипломация с тест на Роршах. Тя посочва, че в сферата „липсва универсално разбиране за това какво означава [феноменът], какво защитава, неговото значение и съставлящите го елементи“. [3] Според Сотириу на този етап няма достатъчно ясно очертани граници на изследваното поле, които да създават предпоставки за задълбочени емпирични проучвания. Въпреки това множество автори предлагат собствени дефиниции на понятието, които ще разгледаме за целите на настоящата публикация.

Вероятно едно от най-прецизните определения на феномена към днешна дата е на Бьола, който го определя като „употребата на дигитални технологии за дипломатически цели“. [4] Макар подходът да е много прецизен по отношение на очертаване на границите на термина, той има един съществен недостатък – прекалено всеобхватен е, което създава затруднения с операционализирането на някои от неговите аспекти. Изследването на цялост-

ното поле на дигиталните дипломатически дейности със сигурност може да бъде полезно за развитието на академичния диалог в областта. То обаче не е възможно в рамката на оперативния капацитет и обема на настоящата статия.

Кери изразява съмнение дали изобщо има необходимост от такова понятие. „Терминът дигитална дипломация е излишен – това е просто дипломация, точка по въпроса.“ [5] Самият Кери не отрича, че успехът в съвременната публична дипломация е неразривно свързан с правилната употреба на технологични решения. Той обаче отхвърля идеята, че отделни взаимосвързани концепции в полето на изследване могат да бъдат разглеждани отделно. Нещо повече, Кери отрича дигитализацията на комуникациите да променя социалните норми в сферата. Настоящата разработка не се придържа към изразените от него тези. От една страна, те лимитират възможността за задълбочено изследване на конкретни аспекти на публичната дипломация, а от друга – отричат прякото влияние на технологиите върху еволюцията на комуникациите, което бива проследено от редица международно признати автори през последните десетилетия. [6]

Други изследователи акцентират върху начина, по който „информационно наситената и високо интерактивна среда“ влияе върху практиката. [7] Те разглеждат повишения обем на съдържание и двупосочната комуникация като определящи характеристики на дигиталната публична дипломация. Хокинг и Мелисен я свързват с „приложението на нови комуникационни технологии“ в практиката. [8] Кларк се фокусира върху интеграцията на социални медии и мониторинг, *big data* анализи и други специфични аспекти като нови инструменти за въздействие, с които разполагат външните министерства. [9] В разгледаните определения ясно можем да очертаем фокуса върху технологичната еволюция, която предизвиква и изменения в комуникационната практика.

Сотириу дефинира дигиталната публична дипломация като „използването на интернет и информационни комуникационни технологии за постигане на дипломатически цели или разрешаване на външнополитически проблеми“. [10] В друга своя разработка Бьола ограничава феномена до „използването на социални мрежи за дипломатически цели“. [11] Едното нещо, което е редно да отбележим е, че всички представени по-горе дефиниции са контекстуални. Никой от авторите не се е опитал да очертае всеобхватна и общовалидна рамка на явлениято. Донякъде този подход може да бъде обяснен със сравнително скорошната поява на дигиталната публична дипломация, която все още щрихира практическите си проявления. В този контекст

настоящата разработка също ще използва контекстуална дефиниция, която е приложима за целите на настоящото изследване, но няма претенции за абсолютна изчерпателност и всеобхватност в различен контекст.

Връщайки се към концептуализирането на феномена като употреба на дигитални технологии за дипломатически цели, единствената задача, за да се превърне тази дефиниция в оперативна, е да се ограничи нейният обхват. В по-широк контекст дигитализацията афектира редица значими дейности от сферата. Хокинг и Мелисен очертават 4 основни направления, в които може да се проследи такъв процес – промяна на външнополитическата среда, управление на информацията и ресурсите, политики за киберсигурност и електронно управление. [12]

Основният приоритет на настоящата статия е свързан с ролята на дигиталните технологии по отношение на промяната на външнополитическата среда или иначе казано – измененията, до които те водят при класическата публична дипломация. Като второстепенен обект на научен интерес за публикацията можем да разглеждаме и дигитализирането на управлението на информация и ресурси. Това е валидно, ако приемем хипотезата на Холмс, че една от целите в използването на дигитална публична дипломация е „продукцията, разпространението и поддържането на знания, чрез които да се подпомогне защитата на държавните интереси“. [13]

Последните развития в дигитализирането на сектора дават възможности за технологична еволюция на редица тясно обвързани с дипломацията дейности. Сред тях можем да открием консулските услуги, включително издаването на документи, управлението на политики и провеждането на международни комуникационни обмени. Поради тази причина е редно да отбележим, че терминът „дигитална публична дипломация“ в рамките на настоящата разработка разглежда единствено комуникационните проявления на феномена, а не технологичните промени в свързани, но периферни дипломатически дейности.

Можем също да посочим, че няма универсално съгласие по отношение на самата фраза. Метаанализ на Ли и Уанг обобщава, че различните изследователи използват множество термини, за да опишат дигиталните проявления на класическата публична дипломация, сред които са „е-дипломация“, „дипломация 2.0“, „кибер дипломация“ и дори „туидипломация“, което е намек за значителната роля, която социалната мрежа Twitter има в американския политически живот. [14] Тенденция ясно илюстрирана от последния президент на САЩ – Доналд Тръмп, чийто акаунт в платформата бе перманентно забранен поради притеснения за националната сигурност. Въпреки

несъвършенствата на понятието „дигитална публична дипломация“, то ще бъде отлична рамка за настоящото изследване на полето.

Специфики на дигиталната публична дипломация

Целта на настоящата разработка е да разгледа специфичните особености на дигиталната публична дипломация. До голяма степен те са пряко свързани с начина, по който дигитализацията променя класическите измерения на феномена. Терминът „публична дипломация“ добива популярност благодарение на Едмунд Гълиън, декан на Департамента по право и дипломация в Университета „Туфтс“. Именно благодарение на него е основан и първият център за изследване на публичната дипломация.

Множество изследователи разглеждат причините за появата и успешното налагане на термина в практиката. Повечето стигат до заключението, че е била необходима нова фраза, която да позволи еволюция на значението, защото предходните практики добиват негативна конотация. Кълъ твърди, че „дузина години след създаването си, Информационната агенция на САЩ се е нуждаела от алтернатива за прекалено общия термин „информация“ или зловредната „пропаганда“: нова фраза, върху която да се построи нов и положителен прочит“. [15] Самата концепция обаче постепенно се отдалечава от своя генезис поради значителни промени в практическите си приложения.

Дигитализирането на голяма част от комуникационните процеси в публичната дипломация неизменно води до такъв тип изменения. Настоящата статия се стреми да представи пълноценно именно влиянието на дигиталните технологии върху съвременните приложения на феномена. Най-общо можем да очертаем 4 измерения, в които дигитализацията води до значителни промени в дипломатическите практики. Те включват скоростта на комуникационния поток, разрушаването на йерархичния комуникационен модел, промените във властовите конфигурации и флуидната концепция за външни и вътрешни аудитории. Всеки от тези аспекти следва да бъде разгледан в дълбочина, тъй като оказва съществено влияние върху практическите измерения на феномена.

Дигитализацията на комуникацията неизбежно води до интензификация на обмена. Съвсем естествено е да се наблюдава процес на *увеличаване на скоростта на комуникационния поток* в дигиталната публична дипломация. Причината за това е, от една страна, технологичната възможност за по-бърз отговор и навлизане в диалог, а от друга – очакванията на съвременната аудитория спрямо времето за реакция. Отдавна са отминали дните, в

които дипломатите могат да водят преговори тайно и в темпо, което наме-рят за подходящо. Масовизацията на информационните и комуникационни технологии редуцира значително времето за реакция и увеличава разпрос-транението на информация.

В резултат на това събитията в сферата на дипломатията в наши дни се развиват скорострелно, а външни групи за натиск и широката обществена подкрепа също играят роля в процеса. Днес не е възможно за един дипломат да предприеме това, което можем да наречем „Хитлеров уикенд подход към международните отношения“. Добре известно е, че Хитлер често е пред-приемал значими действия на международната сцена непосредствено преди или по време на уикенда. Примери в това отношение са нарушаването на Версайския договор (15 март 1935, петък), Аншлусът (12 март 1938, събо-та) и инвазията в Полша (1 септември 1939, петък). [16] Това темпорално позициониране на действията е давало преднина на нацистка Германия, тъй като поради значително по-ниската скорост на предаване на съобщенията по онова време, особено в почивните дни, международната общност не е била в състояние да отговори.

Днес обаче скоростта на информационния поток е постоянна. Няма забавяне през уикенда или почивните дни. Това променя работното време на дипломатите, които трябва да бъдат на разположение за отговор на евен-туална криза 24/7. Несъмнено така се увеличава натоварването в чисто пси-хологически, а на моменти и физически план. По-значимото обаче е безу-словната необходимост от непрестанна готовност за отговор на възникнала ситуация и невъзможността за забавяне на реакцията, тъй като това би съз-дало вакуум. Както вече бе посочено, съвременната аудитория очаква миг-новена реакция. Когато легитимният представител на дадена организация, в случая с правителствата обикновено това са посланиците, не представи наратив относно дадено събитие или позиция, такъв се появява от други нелегитимни източници, които обаче често биват припознати от поне част от целевата аудитория.

Втора съществена промяна, до която води дигитализацията на публич-ната дипломатия, е свързана с *разрушаването на йерархичния комуникаци-онен модел*. Това е сферата, в която феноменът най-ясно се разграничава от класическата пропаганда. Преди масовото навлизане на дигиталните техно-логии е било по-лесно за правителствата да представят на широката аудито-рия своя наратив. В контекста на моделите на Груниг този подход е свързан с еднопосочна комуникация, при която изнесената информация таргетира конкретни цели публики, но няма изследване на техните реакции. [17]

Ако се върнем към концепцията на Лазерсфелд и неговия екип за двустепенния поток на влияние, можем да отбележим, че още в средата на 20. век междуличностната комуникация е по-значима за убеждаващото въздействие от медийните съобщения. [18] Днес можем да открием лидери на мнение във всички социални прослойки, а публични личности, телевизионни звезди и популярни блогъри се борят за внимание и последователи. Вследствие на широкото разпространение на социалните мрежи всеки човек е в състояние да получи подкрепа за кауза или да изрази мнение. Съответно добрата публична дипломация вече не може да се провежда като монолог, а следва да бъде диалогична. [19] Обратната връзка е ключова характеристика на комуникациите в 21. век. Това важи в пълна степен за дигиталната публична дипломация, защото ако аудиторията не вярва, че гласът ѝ е чул, то съобщението няма да резонира с тях. Нещо повече, опитът за налагане на дадено мнение може да предизвика реакция на съпротивление и заемане на противоположната позиция. [20]

Друг съществен аспект от дигитализирането на полето е свързан с *промените във властовите конфигурации*, които често са обект на анализ в съвременните научни разработки по темата. [21] Отличен пример в това отношение е революционната вълна наричана „Арабската пролет“. Тя представлява поредица от протести и граждански войни в редица арабски държави, включително Тунис, Египет, Алжир, Йемен, Бахрейн, Либия и Йордания, както и други страни, в които протича с по-малко последствия. Самото название на движението е алюзия към Пражката пролет от 1968 год.

Арабската пролет се случва в периода декември 2010 – декември 2011 год., което е сигнал, че в много по-ранен стадий от масовото навлизане на социалните мрежи в ежедневието ни те са били в състояние да подпомогнат значителни политически промени. Именно благодарение на тези технологични развития, дори неправителствени организации към днешна дата са в състояние да бъдат легитимирани от голяма група поддръжници. Какви обаче са преките последствия за полето на публичната дипломация от този процес?

От една страна, се увеличава броят на пряко участващи в диалога заинтересовани страни. Отдалечаването на фокуса от националната държава и общуването с различен тип структури, от фондации до терористични организации, прави международния диалог още по-сложен от преди. Това налага на практики и теоретици да променят подходите си към полето, за да запазят нивата си на ефективност. Памент акцентира върху идеята, че участието на различни заинтересовани страни трябва да бъде управлявано

и да не се допуска свободно включване в дебатите на всички. [22] Макар в тезата да има резон, не бива да забравяме, че „21-ви век не е моментът да опитваме да контролираме всеки детайл“. [23]

Именно това налага известна гъвкавост и от страна на дипломатическите представителства. Придържането към общ протокол и подпомагането на основните стратегически цели на държавата е от първостепенно значение. В същото време ежедневната комуникация със заинтересовани страни също не бива да бъде подценявана като аспект на публичната дипломация, а тя налага повече свобода за действие в по-ниските йерархични нива. Според Най балансирането на дългосрочните цели и краткосрочните задължения е ключът към успеха в такъв тип инициативи. [24] Пълният контрол върху всяка комуникация е практически невъзможен, с което рухва и доскорошната йерархичност на модела.

Последното от четирите очертани направления в публичната дипломация, което търпи значителни промени поради дигитализацията на полето, е *флуидната концепция за чуждестранни и вътрешни публики*. Това вероятно е и най-сериозното изменение в самата дефиниция на феномена. Класическият прочит на публичната дипломация я обуславя като подход към комуникирането на външнополитически цели към аудиторията в чужди страни. До голяма степен обаче причината за това е, че самото понятие като създаване и развитие е обвързано с англоезичната теория и практика. Съответно множество от първите му изследователи са американци, които неразривно се подчиняват на законовата рамка и Акта Смит-Мунд, който забранява насочването на убеждаващи послания към граждани в САЩ. [25] Макар първите изследователи да не са поставяли въпроса за възможността да комуникират стратегическите цели и с вътрешните публики, дигитализирането на полето рязко променя това.

Публикуването на дадено съобщение само за определена аудитория вече е практически невъзможно в 21-ви век. В момента, в който ние направим дадена информация обществено достояние, нищо не е в състояние да спре нейното разпространение, ако тя е от значение за аудиторията. Като резултат от това, комуникацията и действията на даден дипломат дори на другия край на Земята е твърде вероятно да достигнат до вътрешната аудитория на държавата. Разделянето на външни и вътрешни публики може да е приложимо по отношение на персонализиране на убеждаващите съобщения, но представянето на контрастиращи наративи към двете групи е практически невъзможно с развитието на интернет и социалните мрежи.

Някои автори акцентират върху идеята, че насочването на публична-

та дипломация към вътрешните аудитории може да бъде работеща тактика в определени ситуации. [26] Дори по-консервативни изследователи като Моргентау отчитат, че значението на тези публики е огромно за успеха на конкретна комуникационна инициатива. [27] Не на последно място, Барстоу посочва, че въпреки Акта Смит-Мунд редица телевизионни анализатори в САЩ практически служат като говорители на Пентагона по отношение на предприети от правителството военни действия. [28]

Изразените в горния параграф тези очевидно подкрепят идеята за насочена към вътрешните аудитории публична дипломация, макар да го правят с различни аргументи. За някои това повишава ефективността при достигането до основните цели на убеждаващото въздействие – външните публики. Според други процесът е активен и се случва и в момента, независимо от съществуващите законови или теоретични постановки. Можем обаче да обърнем внимание на още един казус от глобализирания свят, на който класическия прочит на публичната дипломация не се е фокусирал. Това са националните диаспори в други държави, както и постоянно пребиваващите чуждестранни граждани на територията на дадена страна.

Несъмнено и двете групи са крайно специфични като комуникационен таргет. Този парадокс и дори дефицит в теоретичната рамка поражда остри реакции от някои изследователи, които акцентират вниманието именно върху него. [29] Убедително националните диаспори могат да бъдат отличен мост между две култури, ако бъдат включени по подходящ и диалогичен начин. Друг съществен проблем е свързан с приложенията на публичната дипломация при обединения от държави. Така например Общността на нациите, преди известна като Британската общност, често насочва съобщенията си именно държавите членки и тяхното население със спортни и културни прояви. [30] Организации като ЕС и НАТО също приоритизират вътрешните публики.

И макар да е очевидно, че тези промени не са единствено следствие на дигитализацията на полето, тя значително ускорява процесите и ги превръща в незаобиколим фактор за практики и теоретици. В този контекст Калинов предлага Ин и Ян модел на аудиторията в публичната дипломация, чрез който опитва да отговори на съвременните комуникационни реалности. [31] С това се изчерпват четирите основни посоки, в които можем да проследим пряко и значимо влияние на дигиталната публична дипломация спрямо класическите проявления на феномена.

И като последна бележка, в българската научна традиция също има изследвания в областта на дигиталната дипломация, а по-голямата част от

тях са теоретични обзори. Една от разработките е на Тодор Симеонов, който проучва т. нар. туитодипломация и изследва профилите на десет български политици, които са активни в социалните мрежи. Те са от различни партии и с различен статут в национални и международни институции. Авторът достига до извода, че се потвърждава хипотезата, заложена в началото на изследването, а именно, че „българските политици, участвали в политиката на европейско ниво, имат стил, отличаващ се със средни до високи нива на интеракция с аудиторията, ниско или средно ниво на прозрачност и средни и високи нива на хибридность според въведените критерии“. [32]

Публичната дипломация в теоретичен и методически план, както и с новите ѝ проявления, е представена в учебното помагало *Публична дипломация*. Здравко Попов въвежда в теорията на публичната дипломация и очертава границите на това както е хуманитарна дипломация. [33] Николай Крумов установява съвременните измерения на дигиталната дипломация на различни равнища и представя актуална информация заедно с практически съвети. [34] Силвана Цокова извежда в теоретичен, методичен и практически план функциите и ролята на публичната дипломация в кризисна ситуация. [35] Културната дипломация е предмет на анализи от Снежана Йовева, която очертава новите предизвикателства и перспективи пред нея. [36] Подобни материали за дипломацията, и в частност и за дигиталната дипломация, могат да се намерят в сп. „Дипломация“, издание на Дипломатическия институт. [37]

Следователно има основания да се говори за българска научна традиция, същевременно е важно да се очертаят и новостите в дигиталната дипломация, което е предмет на настоящата статия.

Заклучение

Дигиталната публична дипломация до голяма степен отговаря на развитието на информационните и комуникационни технологии. Това несъмнено води до промени в социалните и професионалните практики, които изследователите трябва да имат предвид в своите проучвания. Настоящата разработка не претендира за абсолютна изчерпателност по темата. Проведеното изследване е реализирано единствено сред англоезичните източници по темата. По-широко разглеждане на теоретичното рамкиране би могло да бъде от полза преди преминаване към по-задълбочени емпирични изследвания.

Въпреки това настоящата статия може да бъде полезна за студенти, изследователи и практики. На базата на широк теоретичен обзор в нея са

представени 4 ключови аспекта на дигитализирането на публичната дипломация, а именно скоростта на комуникационния поток, разрушаването на йерархичния комуникационен модел, промените във властовите конфигурации и флуидната концепция за външни и вътрешни аудитории. Проследяването на тези тенденции ще бъде от значение за развитието на целия сектор, а настоящата разработка може да бъде отправна точка при бъдещи търсения в тази насока.

Бележка: Публикацията е част от проекта „Измерения и трансформации на дигиталната публична дипломация: Дефиниране на полето, комуникационни канали, заинтересовани страни и измерване на ефективност“, финансирана от Национална програма „Млади учени и постдокторанти“ 2021 на Факултета по журналистика и масова комуникация, Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Цитати и бележки

- [1] Bjola, C. (2016). ‘Digital diplomacy – the state of the art’, *Global Affairs*, 2(3): 297–299. doi: 10.1080/23340460.2016.1239372.
- [2] Hocking, B. and Melissen, J. (2015). *Diplomacy in the Digital Age*. Hague: Clingendael Institute.
- [3] Sotiriu, S. (2015). ‘Digital diplomacy: between promises and reality’, (Bjola, C. & Holmes, M. Eds.). *Digital diplomacy: theory and practice*. (pp. 33–52). New York: Routledge.
- [4] Bjola, C. (2016). ‘Digital diplomacy – the state of the art’, *Global Affairs*, 2(3): 297–299. doi: 10.1080/23340460.2016.1239372.
- [5] Kerry, J. (2013). *Digital Diplomacy: Adapting Our Diplomatic Engagement*, *Dipnote: U.S. Department of State Official Blog*. <https://blogs.state.gov/stories/2013/05/06/digital-diplomacy-adapting-our-diplomatic-engagement>. Retrieved on 06.09.2014.
- [6] Castells, M. (2008). ‘The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks, and Global Governance’, *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616: 78–93. doi: 10.1177/0002716207311877.
- [7] Singh, J. P. (2015). ‘The power of diplomacy: new meanings, and the methods for understanding digital diplomacy’, (Bjola, C. & Holmes, M. Eds.) *Digital diplomacy: theory and practice*. (pp. 181–199). New York: Routledge.
- [8] Hocking, B. & Melissen, J. (2015) *Diplomacy in the Digital Age*. Hague: Clingendael Institute.
- [9] Clarke, A. (2015). ‘Business as usual? An evaluation of British and Canadian digital diplomacy as policy change’, (Bjola, C. & Holmes, M. Eds.) *Digital diplomacy: theory and practice*. (pp. 111–127). New York: Routledge.
- [10] Sotiriu, S. (2015). ‘Digital diplomacy: between promises and reality’ (Bjola, C. & Holmes, M. Eds.). *Digital diplomacy: theory and practice*. (pp. 33–52). New York: Routledge.

- [11] Bjola, C. (2015). 'Introduction: making sense of digital diplomacy'. (Bjola, C. & Holmes, M. Eds.). (pp. 1–11). *Digital diplomacy: theory and practice*. New York: Routledge,
- [12] Hocking, B. & Melissen, J. (2015). *Diplomacy in the Digital Age*. Hague: Clingendael Institute.
- [13] Holmes, M. (2015). 'Digital diplomacy and international change management'. (Bjola, C. & Holmes, M. Eds.) *Digital diplomacy: theory and practice*. (pp. 13–33). New York: Routledge,
- [14] Li, X. & Wang, J. (2010) 'Web-based public diplomacy', *Journal of International Communication*, 16(1): 7–22.
- [15] Cull, N. J. (2009). 'Public Diplomacy before Gullion: The Evolution of a Phrase'. (Show, N. & Taylor, P. M. Eds.) *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. (pp. 19–23). New York: Routledge.
- [16] Evans, R. J. (2005). *The Third Reich in Power*. New York: Penguin.
- [17] Grunig, J. E. & Hunt, T. (1984). *Managing Public Relations*. Austin, TX: Holt, Rinehart and Winston.
- [18] Katz, D. & Lazarsfeld, P. (1955). *Personal Influence*. New York: Free Press.
- [19] Bjola, C. & Jiang, L. (2015). 'Social media and public diplomacy: a comparative analysis of the digital diplomatic strategies of the EU, US and Japan in China'. (Bjola, C. & Holmes, M. Eds.). *Digital diplomacy: theory and practice*. (pp. 71–89). New York: Routledge.
- [20] Brehm, J. W. (1966). *A theory of psychological reactance*. San Diego, CA: Academic Press.
- [21] Hocking, B. & Melissen, J. (2015). *Diplomacy in the Digital Age*. Hague.
- [22] Pamment, J. (2015). 'Digital diplomacy as transmedia engagement: Aligning theories of participatory culture with international advocacy campaigns', *New Media & Society*, 1–17.
- [23] Fung, B. (2012). *Digital Diplomacy: Why It's So Tough for Embassies to Get Social Media Right*, *The Atlantic*. <https://www.theatlantic.com/international/archive/2012/10/digital-diplomacy-why-its-so-tough-for-embassies-to-get-social-media-right/263744/>. Retrieved on 03.04.2017.
- [24] Nye, J. S. (2008). 'Public Diplomacy and Soft Power', *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, (March 2008), 616: 94–109. doi: 10.1177/0002716207311699.
- [25] Armstrong, M. C. (2009). 'Operationalizing Public Diplomacy'. (Show, N. & Taylor, P. M. Eds.). *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. New York: Routledge, 63–71.
- [26] Vlahos, M. (2009). 'Public Diplomacy as Loss of World Authority'. (Show, N. & Taylor, P. M. Eds.). *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. New York: Routledge.
- [27] Morgenthau, H. J. & Thompson, K. W. (1985). *Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 6th edn. New York: Knopf. ,“
- [28] Barstow, D. (2008). 'Behind TV Analysts, Pentagon's Hidden Hand', *New York Times*.

- [29] Bravo, V. (2015). ‘The Importance of Diaspora Communities as Key Publics for National Governments Around the World’, (Golan, G. J., Yang, S.-U. & Kinsey, D. F. Eds.). *International Public Relations and Public Diplomacy: Communication and Engagement*. (pp. 279–296). New York: Peter Lang Publishing.
- [30] Kobierecki, M. (2017). ‘The Commonwealth Games as an Example of Bringing States Closer Through Sport’, *Physical Culture and Sport. Studies and Research*, 36–43. doi: 10.1515/pcssr.
- [31] Калинов, К. (2021). *Публична дипломация и тероризъм*. София: УИ „Св. Климент Охридски“. [Kalinov, K. (2021) *Publichna diplomatsia i terorizam*. Sofia: UI ‘Sv. Kliment Ohridski’.]
- [32] Симеонов, Т. (2017). *Туитодипломацията: реторически аспекти на политическата комуникация в Туитър*. София: Нов български университет, http://ebox.nbu.bg/ssc16/view_lesson.php?id=50. последно посещение на 20.09.2021. [Simeonov, T. (2017). *Tuitodiplomatsiyata: retoricheski aspekti na politicheskata komunikatsia v Tuitar*. Sofia: Nov balgarski universitet, http://ebox.nbu.bg/ssc16/view_lesson.php?id=50. posledno poseshtenie na 20.09.2021.]
- [33] Попов, З. (2021). Хуманитарна дипломация. *Публична дипломация. Учебно помагало*. (Попов, З., Крумов, Н., Цокова, С. & Йовева, С.). София: Дипломатически институт. Издателска къща „Св. Георги Победоносец“ ЕООД, 97-103. [Popov, Z. (2021). *Humanitarna diplomatsia. Publichna diplomatsia. Uchebno pomagalo*. (Popov, Z., Krumov, N., Tsokova, S., Yoveva, S.). Sofia: Diplomaticheski institut. Izdatelska kashta „Sv. Georgi Pobedonosets“ EOOD, 97-103.]
- [34] Крумов, Н. (2021). Дигитална дипломация. *Публична дипломация. Учебно помагало*. (Попов, З., Крумов, Н., Цокова, С. & Йовева, С.). Дипломатически институт. Издателска къща „Св. Георги Победоносец“ ЕООД, 110-143. [Krumov, N. (2021). *Digitalna diplomatsia. Publichna diplomatsia. Uchebno pomagalo*. (Popov, Z., Krumov, N., Tsokova, S., Yoveva, S.). Diplomaticheski institut. Izdatelska kashta „Sv. Georgi Pobedonosets“ EOOD, 110-143.]
- [35] Цокова, С. (2021). Публична дипломация в кризисна ситуация. *Публична дипломация. Учебно помагало*. (Попов, З., Крумов, Н., Цокова, С. & Йовева, С.). София: Дипломатически институт. Издателска къща „Св. Георги Победоносец“ ЕООД, 157-193. [Tsokova, S. (2021). *Publichna diplomatsia v krizisna situatsia. Publichna diplomatsia. Uchebno pomagalo*. (Popov, Z., Krumov, N., Tsokova, S., Yoveva, S.). Sofia: Diplomaticheski institut. Izdatelska kashta „Sv. Georgi Pobedonosets“ EOOD, 157-193.]
- [36] Йовева, С. (2021). Новите предизвикателства и перспективи пред културната дипломация. *Публична дипломация. Учебно помагало*. (Попов, З., Крумов, Н., Цокова, С. & Йовева, С.) София: Дипломатически институт. Издателска къща „Св. Георги Победоносец“ ЕООД, 195-216. [Yoveva, S. (2021). *Novite predizvikelstva i perspektivi pred kulturnata diplomatsia. Publichna diplomatsia. Uchebno pomagalo*. (Popov, Z., Krumov, N., Tsokova, S., Yoveva, S.) Sofia: Diplomaticheski institut. Izdatelska kashta „Sv. Georgi Pobedonosets“ EOOD, 195-216.]
- [37] *Дипломация*. Издание на Дипломатическия институт към Министерството на външните работи. <https://bdi.bg/>. последно посещение на 21.09.2021. [Diplomatsia.

Izdanie na Diplomaticheskia institut kam Ministrestvo na vanshnite raboti. <https://bdi.bg/>. posledno poseshtenie na 21.09.2021.]

Библиография

- Дипломация*. Издание на Дипломатическия институт към Министерството на външните работи. <https://bdi.bg/>. последно посещение на 21.09.2021. [Diplomatsia. Izdanie na Diplomaticheskia institut kam Ministrestvo na vanshnite raboti. <https://bdi.bg/>. posledno poseshtenie na 21.09.2021.]
- Калинов, К. (2021) *Публична дипломация и тероризъм*. София: УИ „Св. Климент Охридски“. [Kalinov, K. (2021) *Publichna diplomatsia i terorizam*. Sofia: UI ‘Sv. Kliment Ohridski’.]
- Попов, З., Крумов, Н., Цокова, С., Йовева, С. & Издателска къща „Св. Георги Победоносец“ ЕООД. [Popov, Z., Krumov, N., Tsokova, S., Yoveva, S. (2021). *Publichna diplomatsia. Uchebno pomagalo*. Sofia: Diplomaticheski institut. Izdatelska kashta „Sv. Georgi Pobedonosets“ ЕООД.]
- Симеонов, Т. (2017). *Твитодипломацията: реторически аспекти на политическата комуникация в Твитър*. София: Нов български университет, http://ebox.nbu.bg/ssc16/view_lesson.php?id=50. Последно посещение на 20.09.2021. [Simeonov, T. (2017). *Tuitodiplomatsiyata: retoricheski aspekti na politicheskata komunikatsia v Tuitar*. Sofia: Nov balgarski universitet, http://ebox.nbu.bg/ssc16/view_lesson.php?id=50. posledno poseshtenie na 20.09.2021.]
- Armstrong, M. C. (2009). ‘Operationalizing Public Diplomacy’. (Show, N. & Taylor, P. M. Eds.). *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. New York: Routledge, 63–71.
- Barstow, D. (2008). ‘Behind TV Analysts, Pentagon’s Hidden Hand’, *New York Times*.
- Bjola, C. (2016). ‘Digital diplomacy – the state of the art’, *Global Affairs*, 2(3): 297–299. doi: 10.1080/23340460.2016.1239372.
- Bjola, C. & Jiang, L. (2015). ‘Social media and public diplomacy: a comparative analysis of the digital diplomatic strategies of the EU, US and Japan in China’. (Bjola, C. & Holmes, M. Eds.). *Digital diplomacy: theory and practice*. (pp. 71–89). New York: Routledge.
- Bravo, V. (2015). ‘The Importance of Diaspora Communities as Key Publics for National Governments Around the World’, (Golan, G. J., Yang, S.-U. & Kinsey, D. F. Eds.). *International Public Relations and Public Diplomacy: Communication and Engagement*. (pp. 279–296). New York: Peter Lang Publishing.
- Brehm, J. W. (1966). *A theory of psychological reactance*. San Diego, CA: Academic Press.
- Castells, M. (2008). ‘The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks, and Global Governance’, *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616: 78–93. doi: 10.1177/0002716207311877.
- Clarke, A. (2015). ‘Business as usual? An evaluation of British and Canadian digital diplomacy as policy change’, (Bjola, C. & Holmes, M. Eds.) *Digital diplomacy: theory and practice*. (pp. 111–127). New York: Routledge.

- Cull, N. J. (2009). 'Public Diplomacy before Gullion: The Evolution of a Phrase'. (Show, N. & Taylor, P. M. Eds.) *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. (pp. 19–23). New York: Routledge.
- Evans, R. J. (2005). *The Third Reich in Power*. New York: Penguin.
- Fung, B. (2012). *Digital Diplomacy: Why It's So Tough for Embassies to Get Social Media Right*, *The Atlantic*. <https://www.theatlantic.com/international/archive/2012/10/digital-diplomacy-why-its-so-tough-for-embassies-to-get-social-media-right/263744/>. Retrieved on 03.04.2017.
- Grunig, J. E. & Hunt, T. (1984). *Managing Public Relations*. Austin, TX: Holt, Rinehart and Winston.
- Hocking, B. and Melissen, J. (2015). *Diplomacy in the Digital Age*. Hague: Clingendael Institute.
- Hocking, B. & Melissen, J. (2015). *Diplomacy in the Digital Age*. Hague: Clingendael Institute.
- Holmes, M. (2015). 'Digital diplomacy and international change management'. (Bjola, C. & Holmes, M. Eds.) *Digital diplomacy: theory and practice*. (pp. 13–33). New York: Routledge,
- Katz, D. & Lazarsfeld, P. (1955). *Personal Influence*. New York: Free Press.
- Kerry, J. (2013). *Digital Diplomacy: Adapting Our Diplomatic Engagement*, *Dipnote: U.S. Department of State Official Blog*. <https://blogs.state.gov/stories/2013/05/06/digital-diplomacy-adapting-our-diplomatic-engagement>. Retrieved on 06.09.2014.
- Li, X. & Wang, J. (2010) 'Web-based public diplomacy', *Journal of International Communication*, 16(1): 7–22.
- Morgenthau, H. J. & Thompson, K. W. (1985). *Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 6th edn. New York: Knopf.
- Nye, J. S. (2008). 'Public Diplomacy and Soft Power', *Annals of the American Academy of Political and Social Science*, (March 2008), 616: 94–109. doi: 10.1177/0002716207311699.
- Pamment, J. (2015). 'Digital diplomacy as transmedia engagement: Aligning theories of participatory culture with international advocacy campaigns', *New Media & Society*, 1–17.
- Singh, J. P. (2015). 'The power of diplomacy: new meanings, and the methods for understanding digital diplomacy', (Bjola, C. & Holmes, M. Eds.) *Digital diplomacy: theory and practice*. (pp. 181–199). New York: Routledge.
- Sotiriu, S. (2015). 'Digital diplomacy: between promises and reality', (Bjola, C. & Holmes, M. Eds.). *Digital diplomacy: theory and practice*. (pp. 33–52). New York: Routledge.
- Vlahos, M. (2009). 'Public Diplomacy as Loss of World Authority'. (Show, N. & Taylor, P. M. Eds.). *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. New York: Routledge.

Ръкописът е изпратен на 20.09.2021 г.

Рецензиране от двама независими рецензенти: от 21.09.2021 до 27.09.2021 г.

Приемане за публикуване: 28.09.2021 г.

Manuscript was submitted: 20.09.2021.

Double Blind Peer Reviews: from 21.09.2021 till 27.09.2021

Accepted: 28.09.2021.

Брой 49 на сп. „Реторика и комуникации“, октомври 2021 г. се издава с финансовата помощ на Фонд научни изследвания, договор № КП-06-НП2/41 от 07 декември 2020 г.

Issue 49 of the Rhetoric and Communications Journal (October 2021) is published with the financial support of the Scientific Research Fund, Contract No. KP-06-NP2/41 of December 07, 2020.